

Vaksiner til voksne – hva bør du vite?

Hva bør en farmasøyt kjenne til – og hva kan du gjøre?

Ikke alle vaksinene du tar som barn, gir livslang beskyttelse. For noen av vaksinene er det behov for oppfriskningsdoser i voksen alder. Enkelte grupper har også en høyere risiko for alvorlig forløp av visse sykdommer og anbefales derfor vaksiner mot disse. Andre vaksiner kan være anbefalt ved aktiviteter som innebærer økt smitterisiko.

FAKTA

Generelle vaksineanbefalinger til voksne

- Oppfriskningsdose mot difteri, stivkrampe, kikhoste og polio anbefales hvert 10. år for voksne som tidligere er grunnvaksinert.
- Voksne som ikke vet at de har fått MMR-vaksine eller har gjennomgått meslinger, røde hunder eller kusma, bør ta en MMR-vaksine. Er man grunnvaksinert mot disse sykdommene, trenger man vanligvis ikke oppfriskningsdoser senere i livet.
- Andre vaksiner kan også være aktuelle. For fullstendig oversikt, se tabell her: www.fhi.no/va/voksenvaksinasjon/oversikt-anbefalte-vaksiner-for-voksne/

Noen grupper har økt risiko for alvorlig forløp av noen sykdommer og anbefales derfor vaksiner. Dette gjelder særlig:

- Personer 65 år eller eldre
- Personer med enkelte kroniske sykdommer
- Gravide

For disse gruppene gjelder egne anbefalinger for influensa- og koronavaksine. Personer 65 år eller eldre anbefales pneumokokkvaksine hvert 6. år. Noen kroniske sykdommer gir økt risiko for alvorlig pneumokokk- og/eller meningokokksykdom, og derfor anbefales vaksiner mot disse sykdommene til noen pasientgrupper. Også andre vaksiner kan være aktuelle til disse gruppene. For detaljert informasjon, se FHIs Vaksinasjonshåndbok for helsepersonell.

Personer med nedsatt immunforsvar som følge av legemiddelbehandling eller ved immunsvikt, kan ha

dårligere beskyttelse av tidligere gitte vaksiner, og kan ha behov for flere doser eller andre vaksiner enn de som anbefales til immunfriske personer. For denne gruppen er det egne doseringsanbefalinger for blant annet HPV-vaksine, hepatitt A- og B-vaksiner, vaksine mot skogflåttencefalitt (TBE) og meningokokkvaksine.

Andre vaksiner som kan være aktuelle til voksne

I tillegg kan andre vaksiner være anbefalt ved aktiviteter som innebærer økt smitterisiko. Det kan være i forbindelse med reiser, risikoadferd, ved opphold i områder med mye flått der det er rapportert tilfeller av skogflåttencefalitt.

Vaksinasjon anbefales for visse yrkesgrupper og visse typer arbeid

Enkelte yrkesgrupper kan ha økt risiko for smitte med infeksjonssykdommer man kan vaksinere mot. Da skal arbeidsgiver tilby vaksinasjon.

Voksenvaksinasjonsprogram

Det er foreslått å etablere et nasjonalt vaksinasjonsprogram for voksne som blant annet kan inkludere vaksine mot influensa, pneumokokksykdom, covid-19, samt oppfriskningsvaksinasjon mot difteri, tetanus, kikhoste og polio.

Stortinget har bedt regjeringen om å utrede hvordan et voksenvaksinasjonsprogram kan gjennomføres, og det arbeides med dette i både Helse- og omsorgsdepartementet og i underliggende etater.

Hvordan kan farmasøyer bidra?

- Holde seg oppdatert på gjeldende vaksineanbefalinger og gi råd.
- Gjøre seg særlig kjent med hvem som er anbefalt vaksiner mot influensa og mot covid-19, som farmasøyer kan rekvirere.
- Helsepersonell kan kontakte Folkehelseinstituttets vaksinerådgivningstjeneste på telefon 21 07 70 00 (hverdager kl. 13.00–14.30) eller vaksine@fhi.no ved spørsmål.

Vil du vite mer?

Gjeldende vaksineanbefalinger til voksne

www.fhi.no/va/voksenvaksinasjon/oversikt-anbefalte-vaksiner-for-voksne

Anbefalte vaksiner til personer med nedsatt immunforsvar

www.fhi.no/va/vaksinasjonshandboka/vaksinasjon-ved-sykdom/vaksinasjon-ved-medfodt-immunsvikt

Aktuelle vaksiner for visse yrkesgrupper og visse typer arbeid

www.fhi.no/va/vaksinasjonsveilederen-for-helsepersonell/yrkesvaksinasjon/yrkesvaksinasjon

Vaksinasjonshåndboka

www.fhi.no/va/vaksinasjonshandboka

Om vaksiner til voksne

www.fhi.no/va/voksenvaksinasjon

Behandling

Man kan i dag bli vaksinert både hos lege, på vaksinasjonskontor og i apoteket.

Man trenger resept fra lege for å få satt vaksine i apotek. Unntatt fra denne regelen er influensa- og koronavaksine:

- Farmasøyer i apotek kan rekvirere bestemte influensavaksiner som skal administreres i apoteket (tetraivalente inaktiverede influensavaksiner uten adjuvans), samt adrenalin i autoinjektor til bruk mot anafylaktisk sjokk.
- Farmasøyer i apotek kan rekvirere vaksiner i henhold til vaksinasjonsprogram mot covid-19.

Farmasøyer ansatt i kommune- eller spesialisthelsetjenesten kan rekvirere vaksiner i henhold til vaksinasjonsprogram mot covid-19.

TEKST: Gro Evensen, seniorrådgiver, Folkehelseinstituttet